

บทสัมภาษณ์พิเศษ

ฯพณฯ

ดร. วิเชียร วัฒนคุณ

ผู้ร่วมสัมภาษณ์

สนทนาย.

* เอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

ขอเรียนถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

พณฯ ดร. วิเชยธ

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - ญี่ปุ่นเริ่มขึ้นตั้งแต่ก่อนสมัยกรุงสุโขทัย และดำเนินเรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งชาวญี่ปุ่นชื่อ ยามาตะ นางามาซะ ได้เข้ารับราชการไทยและได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น ออกญาเสนาภิมุข เรื่องราวเกี่ยวกับยามาตะนี้มีกล่าวไว้ในตำราเรียนทั้งของไทยและญี่ปุ่น แต่เนื่องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับยามาตะมีอยู่ไม่มากนัก จึงทำให้ระยะหลังเกิดความสงสัยขึ้นในหมู่นักประวัติศาสตร์ทั้งไทยและญี่ปุ่น เช่น Prof. Yano ว่า ยามาตะมีตัวตนจริงหรือ และถ้ามีตัวตนอยู่จริง ยามาตะมีบทบาทในประวัติศาสตร์ไทยตามที่เชื่อกันอยู่เดิมหรือไม่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดซึ่งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างไทยเรากับญี่ปุ่น ก็คือการที่ชาวญี่ปุ่นรวมกันจัดตั้งหมู่บ้านชาวญี่ปุ่น (Nihon Machi) ขึ้นในกรุงศรีอยุธยา

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - ญี่ปุ่นหยุดชะงักลงตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา เพราะญี่ปุ่นดำเนินนโยบายปิดประเทศ และได้เริ่มขึ้นอีกครั้งในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่เป็นการติดต่อกันอย่างไม่เป็นทางการจนกระทั่งสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้มีการทำสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีและการค้าอย่างเป็นทางการขึ้น โดยกรมพระยาเทววงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในสมัยนั้นลงนามร่วมกับนายอาโอกิ ชูโชะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศของญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2430 หลังจากนั้นได้มีการแต่งตั้งเอกอัคร-

ราชทูตของทั้งสองประเทศ เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงโตเกียวคนแรกคือ พระยาฤทธิรงค์ธวัชร์ ส่วนของญี่ปุ่น คือ อินากาคิ มั่นจิโร

ทางด้านศาสนา ไทยเรากับญี่ปุ่นก็ได้มีการติดต่อกันครั้งสำคัญในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระองค์ทรงแบ่งพระบรมสารีริกธาตุซึ่งทรงได้รับมาจากอินเดียออกเป็น 4 ส่วน ส่วนหนึ่งประดิษฐานไว้ที่วัดสระเกษ และอีก 3 ส่วนพระราชทานแก่ประเทศที่นับถือศาสนาพุทธเช่นกัน ได้แก่ พม่า ศรีลังกา และญี่ปุ่น พร้อมกันนั้นได้พระราชทานพระพุทธรูปไทยมาพร้อมกับพระบรมสารีริกธาตุด้วย ญี่ปุ่นได้นำไปประดิษฐานไว้ที่วัดซึ่งไม่ฝักใฝ่ลัทธิใดที่ นาโงยา และตั้งชื่อว่าวัดนิทไทจิ (Nittaiji)

พระราชวงศ์ของไทยหลายพระองค์ได้เสด็จเยือนญี่ปุ่น รวมทั้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งทรงดำรงตำแหน่งสยามมกุฎราชกุมาร และเสด็จฯ กลับจากเยือนสหรัฐอเมริกาได้เสด็จฯ แวะเยือนญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ และนั่นตรงกับสมัยไทโช ซึ่งจักรพรรดิอโรฮิโต จักรพรรดิองค์ปัจจุบันทรงดำรงตำแหน่งมกุฎราชกุมาร เพื่อเป็นที่ระลึกในการเสด็จฯ ครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปลุกต้นสนไว้ที่วัด Daibutsuden คามาคุระด้วย ซึ่งต้นสนดังกล่าวเจริญงอกงามมาจนถึงทุกวันนี้

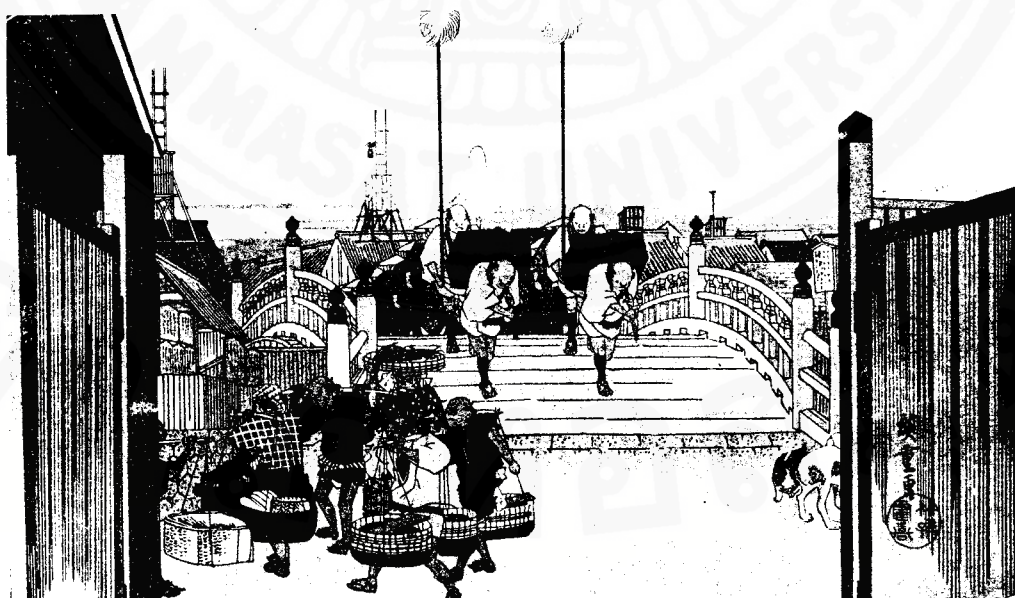
ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - ญี่ปุ่นดำเนินมาอย่างราบรื่นโดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งไทยและญี่ปุ่นต่างก็เข้าร่วมกับฝ่ายพันธมิตรและได้ร่วมเป็นสมาชิกก่อตั้งองค์การสันนิบาตชาติ (League of Nations)

และแม้ว่าหลังสงคราม ญี่ปุ่นซึ่งเริ่มมีอำนาจมากขึ้นทางด้านการค้าจะได้รับการต่อต้านจากหลายประเทศ แต่สำหรับประเทศไทยเราเห็นว่าญี่ปุ่นเป็นชาติในเอเชียและนับถือศาสนาพุทธเช่นเดียวกัน เราจึงงดออกเสียงประณามญี่ปุ่นในการบุกรุกแมนจูเรียของที่ประชุมองค์การสันนิบาตชาติ และต่อมาในช่วงวิกฤตการณ์ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยประกาศความเป็นกลาง แต่แล้วญี่ปุ่นก็บุกเข้าไทย พร้อมทั้งขอให้ไทยยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านไทยไปยังมาเลเซียและพม่า แม้ว่าการกระทำของญี่ปุ่นจะเป็นการรุกรานอธิปไตยของไทยเราก็จริง แต่รัฐบาลสมัยนั้นซึ่งมีจอมพล ป. พิบูลย์สงครามเป็นนายกรัฐมนตรี จำเป็นต้องยอมให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่น เพราะกำลังทัพของเราด้อยกว่าญี่ปุ่นมาก หากสู้รบกันก็จะทำให้เกิดการสูญเสียทางฝ่ายเรามากกว่า ในขณะเดียวกันนั้นก็มีคนไทยอีกกลุ่มหนึ่งจัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นปฏิบัติงานต่อต้านญี่ปุ่น แต่การต่อต้านยังไม่รุนแรงถึงขนาดสงคราม ญี่ปุ่นก็ยอมแพ้สงครามเสียก่อน จอมพล ป. และเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงโตเกียวถูกจับเป็นอาชญากรสงคราม แต่ในที่สุดก็สามารถอธิบายให้กองทัพพันธมิตร

เข้าใจได้ว่าไทยต้องประกาศสงครามกับพันธมิตรเพราะความจำเป็น จึงรอดพ้นจากการเป็นผู้แพ้สงคราม

ในช่วงที่ญี่ปุ่นอยู่ภายใต้การปกครองของกองทัพพันธมิตรนั้น ไทยกับญี่ปุ่นติดต่อกันบ้างเล็กน้อยภายในขอบเขตซึ่งกองทัพพันธมิตรอนุญาต มีการแลกเปลี่ยนผู้แทนของกันและกัน จนในที่สุดเมื่อญี่ปุ่นได้รับเอกราชเมื่อ ค.ศ. 1955 จึงเปลี่ยนฐานะของผู้แทนขึ้นเป็นเอกอัครราชทูต

จากประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า ไทยและญี่ปุ่นไม่เคยเดินสวนทางกันเลยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ญี่ปุ่นเริ่มมีบทบาททางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่สมัยยังเป็นอาณานิคมอยู่ก็ส่งสินค้ามาขายเมืองไทยประทับตราว่า Made in Occupied Japan ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ราคาถูกกว่าของตะวันตก ทำให้ญี่ปุ่นมีเศรษฐกิจดีขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศอื่นรวมทั้งประเทศไทย ทั้งในรูปเงินให้เปล่า (Grant Aid) และเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น

บทบาทของนักการทูตต่อปัญหาการขาดดุลการค้าที่ไทยมีต่อญี่ปุ่น

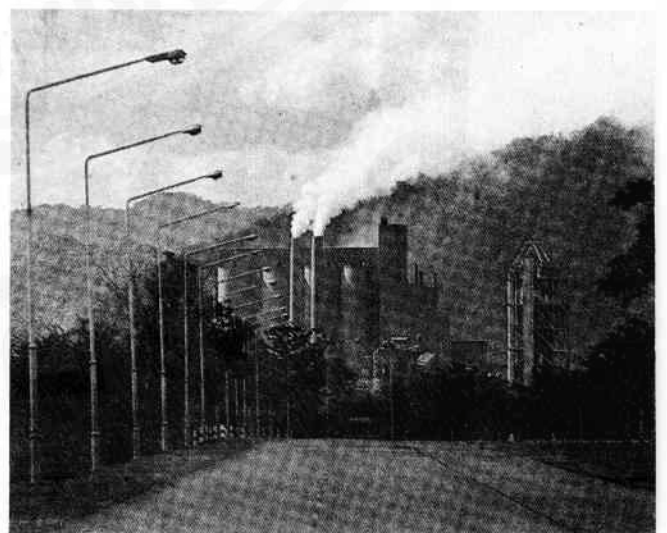
าพณา ดธ.วิเชียร

เกี่ยวกับปัญหาการขาดดุลการค้า ผมอยากขอให้ทุกฝ่ายมองปัญหาในมุมกว้างไม่ใช่ดูเฉพาะจำนวนตัวเลขการขาดดุล คือขอให้เข้าใจว่าการที่ประเทศไทยของเราจะพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมได้นั้น การลงทุนของญี่ปุ่นซึ่งต้องมีการนำเข้าสินค้าประเภทเครื่องจักรกลจากญี่ปุ่นควบคู่กันไปนั้นยังเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับประเทศไทย ดังนั้นเราคงจะต้องขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นต่อไปอีกสักระยะหนึ่งจนกว่าพื้นฐานโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยจะพัฒนาได้มั่นคงเพียงพอ อย่างไรก็ตามรัฐบาลก็มีได้เพิกเฉยที่จะหาทางเพิ่มมูลค่าการส่งออกของไทยต่อญี่ปุ่น โดยมุ่งเน้นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม (value-add) แทนสินค้าประเภทวัตถุดิบแบบเดิมซึ่งมีปัญหาการนำเข้าและต้องขึ้นกับราคากลางโลก

ในปัจจุบันทางสถานทูตก็ดำเนินตามนโยบายดังกล่าวโดยร่วมกับสมาคมผู้ส่งออกแห่งประเทศไทยและหน่วยงานต่าง ๆ ของญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้อง เช่น JETRO, MITI ส่งเสริมการนำเข้าสินค้าซึ่งมีมูลค่าเพิ่มเข้าญี่ปุ่น ในขณะที่สินค้าที่ทำรายได้ให้แก่ไทยอย่างมาก คือ

ไก่ทอดกระดุกซึ่งญี่ปุ่นนำมาทำไก่ย่างอย่างญี่ปุ่น (ยากิโทริ) นั้นไทยเป็นผู้นำเข้าญี่ปุ่นมากที่สุด นอกจากนั้นได้แก่อาหารกระป๋อง อาหารสัตว์สำเร็จรูป อัญมณี เสื้อผ้า เครื่องเรือน ข้าวซึ่งนำเข้าญี่ปุ่นในรูปของข้าวเกรียบเซมเบ้ (Zembe) และข้าวเหนียวซึ่งญี่ปุ่นนำมาทำขนมโมจิและเหล้าหวาน (amai-sake) เป็นต้น และเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายให้มากยิ่งขึ้น สมาคมผู้ส่งออกของไทยและสถานทูตได้ร่วมกันจัดงานแสดงสินค้าไทยขึ้นตามเมืองต่าง ๆ มาโดยตลอด

สำหรับแนวโน้มในอนาคตคาดว่าญี่ปุ่นจะมาลงทุนในไทยมากขึ้นเพราะมั่นใจในความมั่นคง คุณภาพแรงงาน ความสะอาดด้านที่ดิน และสาธารณูปโภคในขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาเที่ยวเมืองไทยก็จะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งตามเป้าหมายคาดว่าปีนี้จะมียอดประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ คน นอกจากนี้ญี่ปุ่นก็จะเพิ่มความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยมากขึ้นรวมทั้งการให้ทุนดูงานและทุนการศึกษา นับว่าบรรยากาศความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นมีแนวโน้มไปในทางที่ดียิ่งขึ้น

ในการประชุมสุดยอดของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ 7 ชาติที่เมืองเวนิส ประเทศอิตาลี และการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของกลุ่มประเทศอาเซียนที่สิงคโปร์เมื่อเร็ว ๆ นี้ ญี่ปุ่นตกลงที่จะพยายามเพิ่มความต้องการซื้อในประเทศ (domestic demand) เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าของชาติต่าง ๆ นั้น ขอเรียนถามความเห็นของ ฯพณฯ เกี่ยวกับผลของนโยบายของญี่ปุ่นดังกล่าวในส่วนที่จะเกี่ยวข้องกับประเทศไทย

ฯพณฯ ดร.วิเชียว

ตามข้อตกลงดังกล่าวเข้าใจว่าจะเป็นผลดีต่อประเทศไทยในด้านการนำสินค้าต่าง ๆ เข้าญี่ปุ่นได้เพิ่มมากขึ้น แต่ต้องขอให้เข้าใจว่าการยอมรับของญี่ปุ่นในครั้งนี้ไม่ได้เป็นผลมาจากการบีบบังคับจากประเทศไทยหรือกลุ่มอาเซียนในฐานะมิตรประเทศ เราขอร้องญี่ปุ่นว่าหากญี่ปุ่นจะซื้อสินค้าประเทศใดซึ่งไทยสามารถผลิตได้

ก็ขอให้พิจารณาซื้อจากไทยด้วย ซึ่งผลของมิตรไมตรีอันดีต่อกันนี้เองทำให้ 90% ของข้าวที่ญี่ปุ่นนำไปช่วยคนยากจนในแอฟริกาและลาวนั้น ญี่ปุ่นซื้อจากไทย นอกจากนี้ ทางสถานทูตก็ได้ขอร้องญี่ปุ่นให้พิจารณาซื้อข้าวสารจากไทยสำหรับการบริโภคในประเทศด้วย หากญี่ปุ่นจะลดปริมาณการปลูกข้าวลง

ในฐานะที่ญี่ปุ่นเป็นชาติมหาอำนาจชาติหนึ่ง ไทยมีนโยบายอย่างไรบ้างที่จะขอความร่วมมือจากญี่ปุ่นในการแก้ปัญหาภัยพิบัติ

ฯพณฯ ดร.วิเชียว

ความร่วมมือที่จะได้จากญี่ปุ่นในกรณีนี้เป็นความร่วมมือทางอ้อมคือ ด้านเศรษฐกิจซึ่งกลุ่มอาเซียนเห็นว่าหากเวียดนามประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจแล้ว การเจรจาปัญหาการรุกรานกัมพูชาคงประสบผลสำเร็จ ดังนั้น สถานทูตจึงดำเนินการทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยโดยตรงและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มประเทศ

อาเซียนซึ่งผมเป็นประธานกลุ่มในญี่ปุ่นพยายามชี้แจงให้ญี่ปุ่นเข้าใจปัญหาผู้พลัดถิ่นกัมพูชา และปัญหาความปลอดภัยของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งมีสาเหตุมาจากการรุกรานกัมพูชาของเวียดนาม และได้ขอร้องญี่ปุ่นไม่ให้ความช่วยเหลือใด ๆ แก่เวียดนามทางด้านเศรษฐกิจเพื่อที่จะกดดันให้เวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชา

ขอเรียนถามเกี่ยวกับการจัดงานเฉลิมฉลองวโรกาสครบรอบ 100 ปีแห่งความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - ญี่ปุ่น

ฯพณฯ ดอ.วิเชียร

ทางสถานทูตได้เตรียมงานสำหรับเฉลิมฉลองวโรกาสอันสำคัญนี้มาหลายปีแล้ว เพราะนอกจากจะครบรอบ 100 ปีความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น ยังเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงมีพระชนมายุครบ 60 พรรษา และยังเป็นปีแห่งการท่องเที่ยวไทยด้วย ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดงานต่าง ๆ นอกจากจะเป็นการเฉลิมฉลองวโรกาสต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติยศของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักของคนญี่ปุ่นมากขึ้น ซึ่งจะทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวเมืองไทยเพิ่มสูงขึ้นด้วย

สำหรับทางญี่ปุ่นก็ได้กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารเสด็จ ฯ เยือนญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการเพื่อเฉลิมฉลองโอกาสครบรอบ 100 ปี ความสัมพันธ์ระหว่างกันด้วย ซึ่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงตอบรับคำเชิญโดยจะเสด็จ ฯ เยือนญี่ปุ่นในเดือนกันยายน 2530

รายละเอียดคร่าว ๆ ของการจัดงานเฉลิมฉลองในส่วนที่สถานทูตดำเนินการนั้นมีดังต่อไปนี้

1. งานแสดงโบราณวัตถุของไทย ซึ่งได้ประสานงานกับกรมศิลปากรแล้วคาดว่าจะนำโบราณวัตถุอันล้ำค่าของไทยมาแสดงที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติของญี่ปุ่นที่อุเอโนะ (Ueno) จำนวนประมาณ 100 ชิ้น นับเป็นการแสดงโบราณวัตถุของไทยครั้งแรกและยิ่งใหญ่มากในญี่ปุ่น โดยจะแสดงที่อุเอโนะระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน ต่อจากนั้นจะนำไปแสดงที่โอซากาและนาโงยา แห่งละ

2 เดือน (ในการนี้ เราได้รับความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายจากหนังสือพิมพ์อาซาฮี) ตามหมายกำหนดการสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะเสด็จ ฯ ชมงานแสดงโบราณวัตถุที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติของญี่ปุ่นด้วย

2. การแสดงนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรเรื่องมโนราห์ โดยผู้แสดงรวมทั้งสิ้น 30 คน นอกจากนี้ สมาคมนานาศิลป์ญี่ปุ่น - ไทยยังส่งคนไปฝึกซ้อมเพื่อมาแสดงร่วมกับนาฏศิลป์ไทยในการแสดงครั้งนี้ด้วย

ในวันที่ 26 กันยายน 2530 ซึ่งเป็นวันครบรอบ 100 ปีความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น ทางสถานทูตจะกราบบังคมทูลเชิญพระบรมโอรสาธิราชฯ พร้อมทั้งมกุฎราชกุมารอากิฮิโตะ และเจ้าฟ้าหญิงมิจิโกะเสด็จ ฯ ชมการแสดงนาฏศิลป์ที่โรงละครแห่งชาติของญี่ปุ่น นอกจากนั้นจะเชิญนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เจ้าหน้าที่ระดับสูงและผู้เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่นเข้าร่วมชมการแสดงในวันนั้นด้วย

หลังจากนั้นจะไปเปิดการแสดงที่ศูนย์วัฒนธรรมที่เอโดกาวา โกทันดะ โยโกฮามา โอมิยะ และโอซากาตามลำดับ

3. สถานีโทรทัศน์ NHK ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำเพลงพระราชนิพนธ์มาบรรเลงใหม่โดยวง NHK Orchestra แล้วบันทึกวีดิโอเทปและคาสเซ็ทออกจำหน่ายเพื่อนำเงินทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงใช้ตามพระราชประสงค์ นอกจากนี้ NHK และโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ของญี่ปุ่นยังได้นำสารคดีเกี่ยวกับเมืองไทยและการท่องเที่ยว รวมทั้งภาพยนตร์มาฉายเพื่อเป็นการ

เฉลิมฉลองวโรกาสนี้ซึ่งจะทำให้คนญี่ปุ่นรู้จักและสนใจเมืองไทยมากขึ้น

4. งานแสดงสินค้าไทยซึ่งจัดขึ้นในเขตต่าง ๆ ทั่วญี่ปุ่น เช่น นาโงยา ฟุคุโอกะ โอซากา รวมทั้งโตเกียว ซึ่งจะมีขึ้นที่ห้าง เซบู (Seibu) ในเดือนกันยายน โดยจะนำสินค้าไทยทุกประเภทมาแสดง เช่น ผลไม้ อัญมณี เสื้อผ้า รวมทั้งสินค้าจากมูลนิธิศิลปาชีพ

5. เปิดพระบรมรูปรัชกาลที่ 5 ณ วัดนิทโทจิ นาโงยา วัดนิทโทจิได้สร้างโบสถ์เพื่อประดิษฐานพระบรมรูปซึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้กราบบังคมทูลเชิญผู้แทนพระองค์มาทำพิธีเปิดโบสถ์ เมื่อ พ.ศ. 2527 ซึ่งในครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์

เจ้าสุยามาภินันท์เป็นผู้แทนพระองค์เสด็จฯ มาทำพิธีตามคำกราบบังคมทูลเชิญ พร้อมทั้งได้พระราชทานพระนามพระพุทธรูปว่า “พระศรีศากยมุนี”

เนื่องในโอกาสครบรอบ 100 ปีความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น ทางวัดนิทโทจิได้ขอพระราชทานพระบรมราชาอนุญาตสร้างพระบรมรูปรัชกาลที่ 5 ซึ่งวัดถือว่าเป็นองค์ก่อตั้งวัดและจะทำการเปิดพระบรมรูปในวันที่ 28 กันยายน 2530 โดยได้กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สด็จฯ ทำพิธีเปิดด้วย และในวันนั้นก็ขอเชิญนักเรียนและชาวไทยในญี่ปุ่นทุกท่านร่วมรับเสด็จด้วย

บทสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้น ขพลเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงโตเกียว ดร.วิเชียร วัฒนคุณ ได้ให้เกียรติ สนทนาเข้าสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2530 และกรุณาให้ความเป็นกันเองอย่างยิ่งในการสัมภาษณ์ ข้อมูลดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทย - ญี่ปุ่นทั้งในปัจจุบันและอนาคต และยังสะท้อนให้เห็นความคิดเห็นของนักการทูตชั้นนำของไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ในญี่ปุ่น สนทนาย.จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย